

KEWIL TOLĠANISI.

*Ózbekistan Mámleketlik Konservatoriyası Nókis filiali
“Ulwma kásiplik hám social gumanitar pánler kafedrası”*

*Kórkem ónertanıw qániygeligi
2-kurs studentı **Muratbaeva Rayxan**
Ilimiy basshı: **Kamalova G. M.***

Annotaciya: Bul maqalada Qaraqalpaqstan Respublikasına xızmet kórsetken artist, Qaraqalpaqstanda esrtada hám akadem vokal bólimleriniń rawajlanıwında óziniń úlesin qosqan kórkem-óner wákili Sveta Shınnıqulova tuwralı maǵluwmat beriledi.

Tayanış sózler: Mektep, muzıka, kórik tańlawlar, mádeniyat kúnleri, xalıq qosıqları, oqıwshılar, shákirt.

Аннотация: В статье рассказывается о заслуженной артистке Республики Каракалпакстан, представителе художественного искусства Свете Шыныкуловой, внесящей свой вклад в развитие эстрады и академического вокального образования в Каракалпакстане.

Ключевые слова: Школа, музыка, хоровые танцы, дни медиации, народные объединения, читатели, ученики.

Annotation: In this article , information is provided about the artist Sveta Shynnykulova , who has contributed to the development of the artistic and academic vocal education in the Republic of Karakalpakstan.

Keywords: The school, the music, the choir, the dances, the media days, the public gatherings, the students, the students.

Qaraqalpaq xalqınıń ataqlı qosıqshılarınıń biri, Qaraqalpaqstan xalıq artisti Sveta Shınnıqulova 1965-jılı 17-fevralda Nókis qalasında dúnyaǵa keledi. 1972-jılı Nókis qalası Xalıq bilimlendiriw bólimine qarashlı 19- sanlı orta mektepke 1-klassqa oqıwǵa baradı. Ol kishkene waqtınan baslap qosıq aytıwǵa júdá qızıǵadı. Svetanıń muzıkaǵa qızıǵıwına anası sebepshi boladı, anası Amangúl ákesiniń atı bolsa Hikimettulla bolıp olar muzıka menen shuǵıllanbay ákesi Qaraqalpaq qurılıs dispicheri, anası Amangúl balalar baqshasında jumıs alıp barǵan. Olar birgelikte úlgili shańaraq bolıp 2 qız perzentti dúnyaǵa keltirip, tárbiyalap olardı oqıtıp orta hám joqarı maǵlıwmatqa iye qılıp, xalıqqa kerekli insan etip qatarǵa qosqan. Perzentlerin hámiyshe qollap quwatlaǵan. Olardıń hár biriniń qızıǵıwshılıǵı hám talantlarına biyparıq bolmaǵan.

Sveta Shınnıqulova mektepte oqıp júrgen waqıtlarınan baslap-aq óz talantı, bilimi, talapshanlıǵı menen qatarınan ayrılıp turdı. Hesh qanday bayram kesheleri onıń qatnasıwısız ótpedi. Mektepte 5-klassınan baslap qosıq aytıp júrip mektepte

ótkeriletuǵın “Sanáát bayram”ına qatnasıp, hár túrli bayram keshelerinde belsendilik kórsetip kózge túsedı. Nókis qalasındaǵı 19-sanlı mektepte Sveta Shınnıqulova 8 jil dawamında oqıp, mektep dáwirinen baslap-aq jetiskenlikke erise baslaydı. Ol 8-klasstı pitkergennen keyin ata-anasınıń jumısı sebepli 1980-jılı Taxiataş qalasına kóshkeninen keyin Sveta da 9-10-klassın Taxiataş qalası Ostrovskiy atındaǵı mektepte dawam ettiredi. Sol jılları qosıq aytıwǵa degen qızıǵıwshılıǵı arqasında ol tazadan kóshken Ostrovskiy atındaǵı mektepte de qosıq sabaǵınan oqıtıwshı ustazlar kózine túsip, ol jerde de hár túrli bayramlarǵa qatnasadı. Jas bolajaq qosıqshınıń talantı, shaqqan hám talapshańlıǵı sebepli 9-klass waqtında Tashkent qalasında jas atqarıwshılar arasında ótkerilgen “Sanaat bayram” atlı tańlawǵa qatnasıp III-dárejeli diplom iyesi boladı. Kelesi jılı yaǵınıy 1981-jılı 10-klassında jáne sol “Sanaat” bayramına qatnasıp sıylı I-orındı alıwǵa miyassar boladı. Jaǵımlı dawıs iyesiniń qosıq aytıwǵa degen qızıǵıwshılıǵı onı 1981-jılı J. Shamuratov atındaǵı Nókis mámleketlik kórkem óner bilim jurıtına jetelep baradı hám Sveta bul jerge “qosıq” bólimine oqıwǵa tapsıradı. Biraq onıń bul tarawǵa tapsırıwında oylandırarlı jaǵday júz berip, ol J. Shamuratov atındaǵı kórkem-óner bilim jurıtına tapsırar waqtında Svetanıń ata-anası emes al jaqınları tárepinen qarsılıqlar kelip shıǵıp hám olardıń sózine kirip 1-medicinalıq oqıw ornına hújjetlerin tapsıraraq bolıp baradı biraqta ata-anasınıń qollap-quwatlawı hám óziniń qızıǵıwshılıǵı menen J. Shamuratov atındaǵı kórkem-óner bilim jurıtına (házirgi Nókis qániygelestirilgen mádeniyat mektebi) ne oqıwǵa kiredi. Ol jerde Ózbekistan hám Qaraqalpaqstan xalıq artisti Bazarbay Nadirov klasında qosıq aytıw sırların tereńnen úyrenedi. Oqıp júrgen waqıtları Paxta bayramlarına barıp, hár túrli tańlawlarǵa hám bayram keshelerine qatnasıp júrgip 1984-jılı Dagistan mámleketi Maxash qalasında bolıp ótken dekada da Roza Qutekieva menen birgelikte Maxash qalasında ótkerilgen mádeniyat kúnlerine hám Ózbekistan Respublikası Tashkent qalasında, Xorezm wálayatında ótkerilgen mádeniyat kúnlerine qatnasıp qayttı. Bul ótkerilgen mádeniyat küninde Qaraqalpaq xalıq qosıǵı “Dembermes” qosıǵın atqaradı.

Sol jılı Sveta Shınnıqulovanı Berdaq atındaǵı mámleketlik teatrǵa jumısqa shaqırıp ol jerde de kúshli tayarlanıp qosıqlar atqarıp baslaydı. Ol Berdaq atındaǵı mámleketlik teatrǵa jumısqa kirgen waqıtları J. Shamuratov atındaǵı uchilishede 2-kursta oqıp atırǵan edi. Jumıs islep júrip Sveta hár túrli spektakllerde, operalarda qatnasıp baslaydı. Ol aktirisa sıpatındaǵı dáslepki róli Móllerdiń “Gúnelek qız hám táwip” spektaklinde gúnelek qızdıń rólin oynaydı, biraq hár bir kásiptiń qıyınshılıǵı bolǵanlıǵı sıyaqlı bul spektakldi atqarıwda Svetaǵa qıyınshılıq keltirip shıǵaradı, biraq ustazlarınıń durıs úyretiwı hám qollap-quwatlawı sebepli bul spektakldi joqarı dárejede atqarıp shıǵadı. Endi “Gúnelek qız hám táwip” spektakliniń tariyxına keletuǵın bolsaq.

Gúnelek qız bir bay adamnıń qızı boladı hám óziniń awılındaǵı bir jigitte kewli bar bolıp biraq qızdıń ákesi olarǵa qarsı boladı. Keyin qızı ákesine qáhári kelip

sóylemiy gúnelek bolıp qaladı. Bul jaǵdaydan ákesi júdá qorqıp qaladı hám awıl boyınsha táwip izlep kóklemzarda júrgen bir ǵarrını alıp kelip, soǵan sen meniń qızımdı emlep bereseń dep shárt qoyadı. Jańaǵı ǵarrı haw men táwip emespen dep aytıwına qaramay onı urıp soǵıp meniń qızımdı emlep bereseń dep aytadı, solay etip ǵarrı májbúrlikten qızdıń qasına kelip qay jeriń awıradı dep soraw beredi hám gúnelek qız hár túrli qol háreketleri menen awırǵan jerin kórsetip tursa qızdıń unatqan jigiti qızdı kóriwge kelgen waqtında jańaǵı gúnelek qız birden tilge kirip sóylep ketedi. Sonnan keyin hámme qızdı táwip emledi dep táwipti húrmet etip sol jerge jiynalǵan xalıqtıń hámmesi táwipke raxmet aytadı. Ulıwma shıǵarma usılay tamamlanadı.

Sveta Shınnıqulova qazaq dramaturgleri Q.Bayseytov hám Q.Shańqıtbaevlardıń “Úsh boydaq” spektaklinde- Aysılıw, T.Seytjanovtıń “Meni sudlańlar spektaklinde - Sávle, S.Xojaniyazovtıń “Súymegenge súykenbe” spektaklinde - Ajar, N. Dawqaraevtıń “Alpamis” spektaklinde - Gúlparsınnıń jeńgesi obrzların atqarıp shıqqan.

Bunnan tisqari Sveta xor jámáátinde jeke atqarıwshı (solist) bolıp qosıqlar aytqan. Mısalı, Q. Záretdinovtıń “Aral muńı”, Qaraqalpaq xalıq qosıǵı “Nalısh”, Z. Lepesovtıń “Men bar jerde”, “Kewil tolǵanı”, hám basqa da qosıqlardı atqarıp shıqqan. Solay etip, Sveta Shınnıqulova oqıwın tamamlap Berdaq atındaǵı mámleketlik teatrda jumısın dawam ettirip júrgende, 1986-jılı Jańabay Ótepbergenov aktyor sıpatında Tashkent qalasındaǵı Mádeniyat insitutın pitkerip keledi hám Sveta Shınnıqulova menen turmıs qurıp úsh perzenti dúnyaǵa keltirip hámme háwes etrliktiy etip tárbiya berip, jaqsı ómirlik joldas hám ádiwli ana atanadı. Olardıń úlken qızı Ótepbergenova Mehribanım, ortanshı qızı Ótepbergenova Muhabbat hám kishkene balası Ótepbergenov Aydos.

Sveta Shınnıqulova ómirlik joldası Jańabay Ótepbergenov penen birgelikte perzentlerine jaqsı tárbiya bergen. Ol jas shańaraq bolıp perzentli bolǵannan keyin jumıs penen de shuǵıllanıp júrgen, sol waqıtları onıń kishkene perzentlerine azǵana waqıt óziniń anası qarap turǵan al keyin perzentleri úlkeyinkiregennen soń Sveta olardı teatrǵa yaǵnıy jumıs ornına alıp ketetuǵın bolǵan. Sonıń sebebinen bolsa kerek perzentleri de ata- ana kásibin dawam ettirip kelmekte.

Ótepbergenova Mehribanım házirgi kúnde jas tamashagóyler teatrında grmyor bolıp jumıs alıp baradı, ekinshi qızı Ótepbergenova kenje balası Ótepbergenov Aydos Qaraqalpaq Mámleketlik kórkem óner institutında Ruwxıylıq isleri boyınsha direktor orınbasarı lawazımında jumıs alıp baradı.

Qaraqalpaqstan Respublikasına xızmet kórsetken artist Sveta Shınnıqulova menen sáwbetimiz barısında xalqımız ishinde kóp tarqalǵan naqıl- Teatr ilmekten baslanadı- degen naqıl sózge qanday pikir bildire alasız dep soraǵan waqtımızda ol-teatr bul júdá teberik jer, ol jerge xalıq jiynaladı sonıń ushın teatrǵa kelgen waqıtta barlıq jeke táshwishlerińdi umıtıp sen teatrda atqaratúǵın rólińe itibarıńdı qaratuıń

kerek dep juwap berdi. Ol hâzirgi künde húrmetli dem alista otirip aqlıqlar tárbiyası menen shuğıllanadı. Qaraqalpaqstan xalıq artisti Sveta Shinnıqulovağa bekkem den sawlıq hám aldağı jumıslarına tasqın tabıslar tileymiz.

Paydalanılğan ádebiyatlar:

1. Charshemov J. Problems of Using Karakalpak Folklore in Composers //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 3. – С. 270-273.
2. Charshemov J. A REVIEW OF MARKABAY JIEMURATOV'S WORK //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – С. 818-821.
3. Niyazbaeva A., Kamalova G. ÓZBEKISTON XALQ BAXSHISI QALLIEV TENELBAY GENJEBAEVICH IJODI //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 22-24.
4. Begis P., Kamalova G. M. SÓN BES JULDIZ //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 55-59.
5. Aysawle J., Kamalova G. M. SAHRA BÚLBÚLI ROZA QUTEKEEVA //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 60-66.
6. Dauletbaeva G., Kamalova G. A SHINING STAR //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 880-884.
7. Segizbaeva G., Kamalova G. M. DEVELOPMENT OF THE ORCHESTRA OF MUSICAL INSTRUMENTS IN KARAKALPAKSTAN //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 875-879.
8. Niyazbaeva A. J., Kamalova G. M. CHANQOVUZ MUSIQA ASBOBI VA UNING TURLARI //Journal of Integrated Education and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 1. – С. 26-30.
9. Kamalova G. M. et al. QARAQALPAQTIN BAY MIYRASI //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 52-54.
10. Kamalova G. M., Akhmetovna M. A. QOBIZ HÁM JIRAWSHILIQ DÁSTÚRLERIN SAQLAW //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 9. – №. 1. – С. 123-126.
11. Kamalova G., Akhmetovna M. A. THE LEGACY THAT HAS COME DOWN TO US AS “JETI ASIRIM” //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 9. – №. 1. – С. 117-122.
12. Kamalova G. M. et al. ÓZBEKSTAN XALIQ BAQSISI ĞAYRATDIN ÓTEMURATOV //TADQIQOTLAR. – 2023. – Т. 25. – №. 1. – С. 40-42.
13. Kamalova G. M. et al. ÓZBEK MUZIKASINDA BALALAR FOLKLORI //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 39. – №. 2. – С. 85-87.
14. Ğaziynexan, D., & Gulmaryam, K. (2024). ÁBDIJAPPAR MÁMBETOVTIN PEDAGOGIKALIQ ISKERLIGI. *Ustozlar uchun*, 64(1), 126-133.